

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

speciem eius in intellectu suo existentem, ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 3. Et in corpore ejusdem articuli dicit quod unicuique spiritualium creaturarum à verbo Dei impressa sunt omnes rationes rerum omnium, tam corporalium, quam spiritalium.

Colliges sextò, Angelum cognoscere Deum per suam substantiam, tanquam per speciem. Ita D. Thomas hic articulo 3. ubi ait aliquid posse cognosci tripliciter: Vno modo per presentiam sue essentia in cognoscente; sicut si lux videtur in oculo.... Alio modo per presentiam suam similitudinis in potentia cognoscitiva; sicut lapsus videtur ab oculo, per hoc quod eius similitudo resultat in oculo. Tertio modo, per hoc quod similitudo rei cognoscite non accipitur immediate ab ipsa re cognita, sed à re aliqua in qua resultat; sicut videmus hominem in speculo. Postea subdit: Cognitio autem quod angelus per sua naturalia cognoscit Deum, media est inter has duas, & simulatur illi cognitioni quod videtur res per speciem ab ea acceptam. Quia enim imago Dei est in ipsa natura Angeli impressa, per suam essentiam Angelus Deum cognoscit, in quantum est similitudo Dei. Quibus verbis corollarium istud & docuit, & probavit. Nam si essentia Angeli habet rationem speciei & principii quo, respectu cognitionis sui, etiam debet esse species & forma respectu cognitionis eorum quorum est similitudo; eadem enim specie quæ videtur imago, videtur etiam res per eam representata: Atque substantia Angeli est imago & similitudo Dei: juxta illud Ezechiel. 28. Tu signaculum similitudinis. Ergo hoc ipso quod haberet rationem speciei respectu cognitionis sui, debet etiam habere rationem speciei respectu cognitionis naturalis Dei. Veruntamen quia Deus non est objectum primò sed secundariò tantum per essentiam Angeli representatum (nam essentia Angeli non habet rationem speciei, seipsam per se primò representat) subdit Divus Thomas: quod magis ipsa cognitio tenet se cum speculari, quia & ipsa natura Angelica est quoddam speculum divinum similitudinem representans. Quibus verbis declarat, quod licet substantia Angeli habeat rationem speciei intelligibilis & medii quo, in ordine ad cognitionem naturalem Dei, magis tamen se habet ut objectum prius cognitum, quod medii in quo, seu medium quod appellatur. Unde eodem modo cum proportione debemus de essentia Angeli respectu cognitionis naturalis Dei philosophari, quo de essentia divina respectu cognitionis creaturarum: sicut enim essentia divina est medium quo & in quo Deus cognoscit creaturas, quia non representat illas nisi secundariò, & mediante sui representatione; ita & essentia Angeli habet rationem medii quo & in quo, in ordine ad cognitionem naturalem Dei.

Dices primò: Essentia unius Angeli habet maiorem similitudinem cum essentia alterius Angeli, quam cum essentia Dei, utpote cum non conveniat cum Deo nisi analogicè, cum alio verbo Angelo univoce; & tamen non potest habere rationem speciei intelligibilis ad cognoscendum alium Angelum, ut præcedenti corollario vidimus: Ergo multò minus ad cognoscendum Deum.

Sed negatur consequentia, & paritas. Ratio disparitatis est, quia essentia unius Angeli non est effectus alterius Angeli, bene autem ipsius Dei; secundum quam rationem habet ipsum repræ-

A sentare, utpote imago & similitudo illius, ut antea declaravimus.

Dices rursus: Si Angeli per suam essentiam tanquam per formam intelligibilem, naturaliter Deum cognoscerent, sequeretur naturalem illam singulorum cognitionem quam habent de Deo, esse, sicut eorum essentiam, diversæ speciei: Sed hoc non debet admitti: Ergo nec illud. Sequela Majoris constat: Cognitio enim quam habet Angelus de aliquo objecto, desumit suam unitatem à specie per quam illud intelligit: Ergo cum essentia cujuscumque Angeli specie differat ab essentia alterius, si illa habeat rationem speciei respectu cognitionis naturalis quam quilibet habet de Deo, evidens est cognitionem naturalem de Deo esse diversæ speciei in quolibet Angelo. Minor verò probatur: Cognitio beatificans Angelos beatitudine naturali, debet esse ejusdem speciei in omnibus: Sed cognitio naturalis quam habent de Deo est talis: Ergo non debet distingui specie in ipsis. Minor est certa, Major verò probatur primò, Quia beatitudo supernaturalis est ejusdem speciei in omnibus Angelis: Ergo & naturalis. Secundo, Quia cognitio de Deo, naturaliter beatificans Angelos, terminatur in quolibet ad idem objectum formale, scilicet ad Deum ut autorem & finem naturæ. Tertio, Quia fit medio habitu sapientiæ naturalis, qui est ejusdem speciei in omnibus, sicut sapientiæ supernaturalis.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, nego Majorem; & ad ejus primam probationem, nego consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis est, quia beatitudo supernaturalis Angelorum habet in omnibus idem objectum formale primarium, scilicet Deum ut autorem & finem supernaturalis: beatitudo autem naturalis eorundem, si consistat in cognitione Dei, non habet idem objectum primarium in omnibus, sed diversum, nempe propriam uniuscujusque essentiam, ad quam primariò terminatur, & secundariò tantum ad Deum. Per quod patet ad secundam probationem ejusdem Majoris: cognitio siquidem illa naturaliter Angeli beatificativa non terminatur nisi secundariò ad Deum, subindeque non ab ipso, sed ab essentia Angeli, quam per se primò respicit, specificatur. Adde quod cognitio illa naturalis quam habet Angelus de Deo, mediante suâ essentia tanquam specie, non oritur in singulis ab eodem, sed à diverso medio, nempe à propria uniuscujusque essentia, ex quo fit quod habeat modum actualitatis & immaterialitatis diversum. Ad ultimam probationem, nego quod habitus sapientiæ naturalis sit ejusdem speciei in omnibus Angelis: dato enim quod habitus naturales in Angelis reperti distinguantur ab eorum intellectu, debent specie inter se distingui, sicut essentia & intellectus in quibus sunt.

ARTICULUS II.

Verum Angeli inferiores comprehendant superiores?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Suppono primò, comprehensionem in rebus spiritualibus dici per analogiam ad eam quæ in rebus corporeis reperitur. In rebus autem ma-

erialibus sumitur dupliciter: primò prout idem est ac affectio quæ terminat insecutionem; quod enim insequentes tandem attingimus, dicimur comprehendere. secundo pro continentia sive inclusione totali unius quanti intra aliud, aded ut unde quaque terminis ipsius claudatur. Similiter ergo in rebus spiritualibus comprehensio sumitur dupliciter, ut notat D. Thomas supra quæst. 12. art. 7. ad 1. primò pro affectu, obtentione, & possessione illius quod appetebatur; in quo sensu visio beata dicitur comprehensio, & ab ea Beati appellantur comprehensores: secundo pro adæquatione quæ spiritualis aliqua operatio, puta intellectio, adæquat aliquod objectum, attingendo illud, quantum attingibile est, & in hoc sensu sumitur in præsentia.

58

Suppono secundò contra Vazquem, Angelos superiores comprehendere inferiores. Probatum breviter: Quilibet Angelus seipsum comprehendit, utpote cum habeat vim intelligendi suæ naturæ proportionatam, ejusque intellectualitas illius intelligibilitatè adæquat: Ergo cum Angelus alteri superiori, vim intelligendi perfectiorem habeat, quàm inferior, sicut & nobiliorem naturam, à fortiiori inferior comprehendere poterit à superiori. Difficultas ergo solum restat, an Angeli inferiores comprehendant superiores? incujus resolutione tres sunt sententiæ.

Prima sententiæ absolutè affirmat Angelum inferiorem comprehendere superiorem. Ita Bannez supra quæst. 16. art. 2. & Salmanticenses hic disp. 6. dubio 3. Secunda, quam docent Nazarius, Marcus à Serra, & alii, id absolutè negat. Tertia est media, quam sequitur Joannes à S. Thoma, ponens Angelos inferiores, ex vi solius propriæ virtutis intellectivæ, non comprehendere superiores; quamvis eos de facto comprehendant, quia lumen naturale ipsorum perficitur & roboratur per illuminationem superiorum.

§. II.

Statuitur prima conclusio.

59

Dico primò, Angelum inferiorem, ex vi solius virtutis naturalis sui intellectus, non comprehendere superiorem.

Probatum primò conclusio ratione fundamentali. Ad comprehensionem requiritur ut objectum tam perfectè cognoscatur, quantum ex propria natura cognoscibile est: Sed Angelus inferior non cognoscit superiorem hoc modo: Ergo ipsum non comprehendit. Major est certa, nam ut ait D. Thomas in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 3. *Tunc dicitur aliquid per cognitionem comprehendere, quando cognitum stat sub actu virtutis cognoscitivæ, & non excedit ipsam.* Minor verò probatur primò ex eodem S. Doctore 2. contra Gent. cap. 98. ubi admittit hanc propositionem ex libro de causis: *Substantia separata inferior, cognoscit superiorem secundum modum substantiæ cognoscitivæ, non secundum modum substantiæ cognita, sed inferiori modo.* Et libro de causis lectione 8. circa finem, loquens de intelligentia, inquit: *Superiora cognoscit per modum substantiæ suæ, inferiori modo quàm res superior sit in seipsa.* Ergo ex D. Thoma Angelus inferior non cognoscit superiorem tam perfectè, quantum ex propria natura cognoscibilis est.

Secundò probatur eadem Minor ratione: Angelus superior ex sua natura est cognoscibilis suâ propriâ cognitione: Sed inferior non potest il-

lum tam perfectâ cognitione cognoscere; cum non adæquet illum in vi intellectivâ, sicut nec in immaterialitate & perfectione naturæ. Ergo idem quod prius.

Tertiò eadem Minor suadet ab inconvenienti: Si enim Angelus inferior tam perfectè cognosceret superiorem, quàm superior à seipso cognoscitur, & quàm ex natura sua cognoscibilis est, Angelus superior non cognosceret perfectius Deum, cognitione naturali, quàm inferior, subindeque non esset illo beator, beatitudine naturali: Sed hoc non debet admitti: Ergo nec illud. Minor patet, & Sequela verò Majoris probatur. Non potest dari perfectior cognitio Dei effectibus naturæ, quàm sit illa quæ est comprehensiva ejusmodi effectuum: Sed si Angelus inferior semel comprehendat propriâ virtute Angelum superiorem, comprehendet etiam in vi præteritæ talis virtutis quemlibet alium effectum naturæ, ut concedunt Adversarii: Ergo nulla ex effectibus dari poterit cognitio Dei perfectior tali cognitione inferioris Angeli; sicque ex illis effectibus non cognoscet Angelus superior perfectius Deum, virtute propriâ, quàm ipsum cognoscit Angelus inferior.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio principalis. Ad comprehensionem requiritur perfectè adæquatio cognoscitivæ cum cognoscibili, aded ut tanta sit vis cognoscitivæ cognoscitivæ, quanta cognoscibilitas objecti: Sed Angeli inferiores non adæquant perfectè cognoscibilitatem superiorum: Ergo nec eos comprehendunt. Major patet ex prima suppositione, Minor verò probatur. In tantum aliquid est cognoscibile in quantum est actu; unde quod non adæquat alicujus rei actualitatem, non adæquat etiam ejus cognoscibilitatem: Sed Angeli inferiores non adæquant actualitatem superiorum: Ergo nec illorum cognoscibilitatem. Minor quamvis sit evidens, adhuc probatur: quia in tantum aliquid est perfectum, in quantum est in actu; subindeque quod non adæquat alicujus perfectionem, non adæquat etiam ejus actualitatem: constat verò Angelum inferiorem non adæquare perfectionem superioris, cum distinguantur specie, & species se habeant veluti numeri, quorum unus excedit alium, aut ab illo exceditur: Ergo Angeli inferiores non adæquant perfectè cognoscibilitatem superiorum.

Respondent Bannez & Salmanticenses, omnes Angelos esse æquales in intelligibilitate & actualitate, secundum gradum, qui consistit in elevatione supra materiam dicente omnimodam independentiam ab illa, tanquam à subiecto & ab objecto, & hoc sufficere ad comprehensionem, non obstante inæqualitate quam habent in modo habendi gradum illum, sive in ratione specificâ, quæ excessus secundum rationem specificam se habet materialiter.

Sed contra: Per intelligibilitatem secundum gradum non redditur intelligibilis tota entitas Angeli: Ergo ut inferiores comprehendant superiores, non sufficit quòd adæquent eorum intelligibilitatem, secundum gradum & rationem genericam, sed requiritur adæquatio secundum rationem specificam. Consequentia est evidens: quia comprehensio debet adæquare intelligibilitatem quæ reddit totam rei entitatem intelligentem, aliàs non adæquaret totam rei entitatem. Antecedens verò probatur. Intelligibilis sequitur entitatem per modum passionis; unde non magis